Migratie: op weg naar werk

Een arbeidsmigrant is iemand, die minimaal voor enkele maanden wegtrekt, de intentie heeft terug te keren en deze beweging maakt om elders werk te zoeken'. Arbeidsmigratie. Aan deze wereldwijd verspreide vorm van migratie wordt uitgebreid aandacht besteed in Op weg naar werk ver van huis. Het boek, verzorgd uitgegeven door de Nederlandse uitgever Coutinho, werd geschreven door Arie van der Wiel, uitgezonden door het Departement voor Ontwikkelingssamenwerking op het ogenblik werkzaam in Mozambique, en door Willem Koot, wetenschappelijk hoofdmedewerker aan de Universiteit van Utrecht. Laatstgenoemde is hier bekend door zijn onderzoek naar migratie van Antillianen naar Nederland, onder andere in zijn dissertatie Emigratie op de Nederlandse Antillen (1979).

De onderzoekservaringen van beide heren hebben de keuze voor twee van de drie 'cases' die in het boek worden behandeld, bepaald. Er wordt dieper ingegaan op de migratie in zuidelijk Afrika en in het Caraibisch Gebied. De speciale aandacht die aan migratie van het Mediterrane Gebied naar Nederland wordt besteed, is ingegeven door het belang van deze voor de Nederlandse samenleving. De drie 'cases' dienen als konkrete voorbeelden bij de overwegend theoretische uiteenzetting over de verschillende facetten van arbeidsmigratie. Achtereenvolgens komen aan de orde: kenmerken en typen van arbeidsmigratie, verklaringen voor vertrek en voor terugkeer, effecten van arbeidsmigratie voor de landen van herkomst en voor de ontvangende landen.

Het boek heeft een sterk bibliografisch karakter, overigens zonder dat hierdoor de leesbaarheid in het geding komt. Elkaar bestrijdende theorieen en opvattingen worden overzichtelijk uiteengezet onder verwijzing naar de belangrijkste verdedigers. Dikwijls worden de achterliggende ideologieen blootgelegd. Een enkele keer gaan de auteurs mijns inziens niet ver genoeg, zoals in hun uiteenzetting over de antwoorden die gegeven zijn op de vraag of arbeidsmigratie veranderingen teweeg brengt in het sociale systeem van de landen van herkomst. Uit onderzoeken zou blijken dat arbeidsmigratie eerder versterkend dan verzwakkend werkt op de continuering van het traditionele systeem. In deze worden alleen onderzoeken in Afrika als bewijs aangevoerd. Bovendien wordt niet aangegeven wat wordt verstaan onder 'sociaal systeem', wat wel belangrijk is gegeven het feit dat arbeidsmigratie wel vergaande gevolgen heeft voor onder andere het familieleven (toch ook een onderdeel van een samenleving). Bijzonder storend is dat de bibliografie - een essentieel onderdeel van dit boek - verre van kompleet is. Zeer veel verwijzingen in de tekst zijn niet terug te vinden in de tien pagina's lange bibliografie.

Niettemin blijft **Op weg naar werk ver van huis** een handzaam overzicht voor eenieder die beroepshalve iets met migratie van doen heeft of voor diegenen die iets meer willen weten van een ook in de Caraibische samenleving belangrijk verschijnsel.

AART BROEK

W. Koot en A. van der Wiel, Op weg naar werk ver van huis. Uitgever: Dick Coutinho, Badlaan 2, 1399 GN Muiderberg, Nederland. Een briefje naar dit adres en u ontvangt het boek binnen afzienbare tijd in huis, waarna u betaalt (Nfl. 22,50).

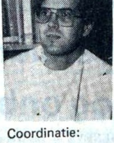

Coordinatie:
Carel de Haseth